

2021

SANSKRIT — HONOURS

Paper : DSE-3

(Vyākaraṇa)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्।

Section – A

(Marks : 20)

1. अधोलिखितेषु शब्दयुगलेषु यथेच्छं द्वयोः अर्थपार्थक्यं निरूप्यताम्। 5×2
- (a) शूद्रा शूद्री च।
(b) त्रिफला त्रिफली च।
(c) जीवका जीविका च।
(d) किङ्करा किङ्करी च।
2. अधोलिखितेषु यथामति पञ्चानां परिणतरूपं लिख्यताम्। 2×5
- (a) गो + डीष्
(b) भवत् + डीप्
(c) चटक + टाप्
(d) पचत् + डीप्
(e) शर्वन् + डीप्
(f) कारक + टाप्
(g) मनुष्य + डीष्

Please Turn Over

Section – B
(Marks : 15)

3. अधोलिखितेषु कस्यचित् **एकस्य** आशयः स्पष्टीकरणीयः। 7×1
(a) लकाराः सकर्मकेभ्यः कर्मणि कर्तरि च स्युरकर्मकेभ्यो भावे कर्तरि च।
(b) स्वरितेतो अितश्च धातोरात्मनेपदं स्यात् कर्तृगामिनि क्रियाफले।
(c) नित्यत्वाद् वुग् गुणवृद्धी बाधते।
4. अधोलिखितेषु **पदद्वयस्य** साधनप्रक्रिया ससूत्रं प्रदर्शयताम्। 4×2
(a) भवति
(b) भवामि
(c) बभूव
(d) भविष्यन्ति।

Section – C
(Marks : 30)

5. अधोलिखितेषु यथामति **त्रीणि** सूत्राणि व्याख्येयानि। 5×3
(a) अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम्।
(b) सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ।
(c) एकवचनं सम्बुद्धिः।
(d) तस्माच्छसो नः पुंसि।
(e) यस्मात् प्रत्ययविधिस्तदादि प्रत्ययेऽङ्गम्।
(f) सर्वादीनि सर्वनामानि।
6. कस्यचनैकस्य आशयः स्पष्टीकरणीयः। 7×1
(a) पूर्वसूत्रेण सिद्धे समासग्रहणं नियमार्थम्।
(b) “पुरस्तादपवादा अनन्तरान् विधीन् बाधन्ते, नोत्तरान्” इति न्यायेन “अकः सवर्णे दीर्घः” इत्यस्यैवापवादः, न तु “प्रथमयोः” – इत्यस्यापि।

(3)

T(6th Sm.)-Sanskrit-H/(DSE-3)/CBCS

7. अधोलिखितेषु पदद्वयस्य साधनप्रक्रिया ससूत्रं प्रदर्शयताम्।

4×2

- (a) रामः।
 - (b) रामेण।
 - (c) सर्वे।
 - (d) हरिः।
-